

fundamentalisten wakker maakte en de heele Synode beroerde. Hij, die eens met meerderheid van Stemmen Synodepresident was gekozen, moest nu uitspreken: „Ik ben liberaal. Als gij mij uit de kerk wenst te zetten, zult ge dat met wetlige middelen moeten doen. Het zou mij diep spijten, indien ge slagdet, doch ik zou voortgaan den onuitputtelijken rijkdom van Christus te verkondigen." Even later liet hij zich echter ontvallen: „Daar is slechts één kwestie, en dat is de kwestie of Princeton Seminarie toebehoort aan een groep directoren of aan de Presbyteriaansche Kerk. Ik ben voor de Kerk." Toen kon een hesthoofd zich niet langer inhouden en hij riep door de zaal: „Gij zijt buiten de orde!" Doch Dr. van Dyke was niet spoedig uit het veld geslagen. Met de vriendelijkste stem boog hij zich over naar zijn gehoor en riep uit: „Ben ik buiten de orde, heeren?" waarna talloze stemmen riepen: „Neen, neen, neen!"

Den dertien dag (Zaterdag 26 Mei) begon het debat over Princeton. Toen men niet klaar kon komen, moest men Maandag de zaak voortzetten. Iedere partij wilde graag winnen en toch was iedere partij beangst, dat ze het onderspit zou delven. De liberale heeren hielden zich koest, bang dat ze iets belerven zouden door onvoorzichtige woorden. Het was zoover gekomen, schrijft de liberale „Christian Century", dat de liberalen, die eens de leiders der Synode waren (1918), nu liefst alle kastanjes uit het vuur lieten halen door de „moderaten" (onder de ethischen en fundamentalisten). Eindelijk sprong er een Westelijk afgevaardigde naar voren, die amschte, dat de vergadering Dr. Speer en Dr. Stevenson vragen zou om advies.

Dr. Speer was verleden jaar voorzitter der synode. Daar liet hij zich verleiden om de gansche vergadering de Apostolische geloofsbelydenis te doen opzeggen, ten einde hen gerust te stellen, die meenden, dat de Presbyteriaansche kerk voortaan niet meer geloofde in het „geboren uit de maagd Maria". Nu had hij de openingsrede uitgesproken naar aanleiding van den tekst: „En zij gingen allen naar Jeruzalem om Jezus te zoeken", waarin hij er den nadruk op legde, dat de Zaligmaker niet naturalistisch kan verklaard worden. En gedurende den loop van het jaar heeft hij ergens uitgesproken, dat er vijanden van de waarheid in de kerk waren gedopen en dat de wachters op hun hoede moesten zijn. Dr. Speer was dus de man van het oogenblik. Hij was „moderaat", en toch niet naturalistisch. Hij is genoemd: de Presbyteriaansche staatsman, omdat hij menigmaal het schip door de branding heeft gevoerd. Doch hoe? Dr. Speer ook moge wezen, hij heeft niet meer het vertrouwen der orthodoxen, omdat niemand weet, wat men van hem denken moet, al is het dan ook, dat hij op de een of andere wijze wil vasthouden aan iets wonderlijks in de incarnatie.

De vergadering wachtte vol spanning naar wat de kleine, grijze wijgwer en diplomaat zou verklaren. Als hij de Princeton-mannen in het gelijk stelde, zou hij de moderaten voor goed van zich vervreemden en — daar hoort hij krachtens zijn heele houding bij. Als hij de moderaten zou bijvallen en zou verklaren, dat er in Princeton niets op het spel stond dan een reorganisatieplan, dan zou hij zijn geweten in de klem brengen, want zelfs de liberale „Christian Century" constateerde, dat het in Princeton geen kwestie van louter organisatie was, doch bovenal van loer en van verhouding tegenover de liberalen. Toen verklaarde Dr. Speer onder plechtige stilte, dat het aan ieders consciëntie moet overgelaten worden om te spreken of niet, dat zijn consciëntie hem niet drong te spreken, en dat hij wachten wilde, totdat hij meer licht had.

Daarna sprak Dr. Stevenson. Hij kwam met het oude praatje, dat er verdelheid was onder de faculteit, en dat de heeren zelfs geen bijstand meer wilden geven, dan onder voorwaarde, dat er geen sprekers van de faculteit zouden zijn. En toen: „Indien men wil, dat ik wegga, laat men het zeggen: ik ben ten allen tijde bereid". Doch waarom is Dr. Stevenson niet weggegaan, als elk man van eer doet, die het in een instituut niet kan uithouden als leider, omdat de meerderheid van andere gedachten is? Waarom heeft hij beproefd zijn synthese-tactiek door te drijven en het land in rep en roer gebracht om Princeton moderaat te maken?

Doch de woorden misten hun uitwerking niet. Vele gevoelige zielen verloren vertrouwen in de meerderheid van de faculteit van Princeton, omdat... ze niet samen kon bidden met de minderheid. Zulk onverzoonlijk Christendom verdiende den steun der ware geloovigen niet.

Thans kwam hulp opdagen van ongedachte zijde. Er is in de Presbyteriaansche kerk van het verre Westen een zes à zeven-voetige reus, Dr. Mark Matthews, die den bijnaam heeft van „de lange pijnboom der Sierras". Deze bekende fundamentalist heeft een kerk van meer dan 5000 leden, indien ik nu niet vergis, en is een redenaar en een adviseur, naar wien men gaarne luistert. Verleden jaar schreef Matthews tot groote verwondering van velen in de „Baptist-Fundamentalist" (een niet Presbyteriaansch blad dus), dat de Princeton-mannen zich de zaak wel wat donker voorstelden en dat niemand Princeton enig kwaad wilde doen. Matthews was dus een X, een onbekende grootheid. En thans kwam hij voor den dag met een idee, geoppert door den bewaker van het reorganisatie-plan (den vorigen Zaterdag) met den wett aan Matthews, om de idee over te nemen; de idee n.l., om de directoren van Princeton te verzoeken, de zaak opnieuw te overwegen en inmiddels de Synode een jaar uitstel te doen verleenen aan de reorganisatie-commissie, alias het nieuwe bestuur. Hij bewoog de fundamentalisten door de opmerking, dat de Heilige Geest deze idee in het hart van Dr. Thompson moest gelegd hebben, en de moderaten door dramatisch te eindigen: „Geef me een jaar, nog een jaar!" Toen werd er gestemd en met 520 voor en 391 tegen werd het voorstel tot een wapenstilstand aangenomen.

Wat er van te zeggen? Het is bijna zeker, dat de uitgesproken fundamentalisten zich niet sterk genoeg gevoelden om het er op te wagen, en dat de

moderaten evenzeer twijfelden of zij een meerderheid zouden halen. Het is vast en zeker, volgens de „Christian Century", dat de liberalen den mond hielden, dat de rechtse fundamentalisten op elke Synode met dezelfde krachtige mannen en in groter getale aanwezig zijn, en dat de moderaten een vlottende bevolking uitmaken op elke Synode. Het lijkt ons toe, dat we dit getuigenis van eigen armoede moeten aanvaarden voor de waarheid. Voor het oogenblik was de oplossing van Matthews dus de beste, ook al kwam ze uit vreemde mond.

De lucht boven dit oude Calvinistische bolwerk blijft zwaar bewolkt.

Werde overal waar Gereformeerden wonen veel geboden, dat de Heere nog uitkomt geve.

HEPP.

PERSCHOUW.

(Inzendingen voor deze rubriek aan de K. Schilder, Mathe nesserlaan 456a, Rotterdam.)

De V. U.-dag

Litteratuur geeft de pers nog niet veel over den V. U.-dag; en het is niet onmogelijk, dat er in het algemeen niet veel komt; primo nadert de vacantie; secundo is er ook afgedacht van alle vacantie, een neiging tot heijsting, als er weer een mijlpaal ergens bereikt is; tertio: er zijn ook inderdaad menschen, die positief, en met overtuiging tevreden zijn, ook na het applaus.

De P. v. Dijk schrijft in „Zeeuwisch Kbl".

Met grooten dank aan God zien wij terug op den schoonen dag in deze week waarop in Middelburg de vergadering plaats vond van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs.

Zagen velen wel met eenige vrees in 't hart dezen dag tegemoet, het verloop en de uitslag er van zal in breede kringen van ons Gereformeerde volk vol-doening wekken.

De Eerw. de heer heeft deze vergadering, die zeer druk bezocht was, uitnemend geleid. Prof. Ridderbos bleek de rechte man te zijn voor de verdelging van het rapport. De toon van de debaters liet nooit iets in wenschen over, en de vendsiger die in ons vaderland zoo groot vertrouwen heeft, wist door de minzame, glasheldere en dikwijls geestige antwoorden het hart te vinden van allen en het verstand van de overgrote meerderheid der vergadering.

Een motie, die bedoelde bij de 2e conclusie een toevoegsel te zetten waarbij rechtstreeks de Synode van Assen genoemd werd, werd ingetrokken. En met slechts twee stemmen van leden tegen, werd een door Dr. Schouwen voorgestelde motie aangenomen, waarbij uitgesproken werd, dat de vereeniging met de conclusies accoord ging.

Door dit verloop en dezen uitslag was voorkomen in de eerste plaats, dat de Vereeniging voor Hooger Onderwijs een Kerkelijke Vereeniging werd, wat met den geest der oprichters in strijd zou gekomen zijn.

Maar anderzijds werd door deze aanneming der conclusies de weg geopend om, wanneer zich een concreet geval zou voordoen van afwijking in het onderwijs, door hoogleraren gegeven, artikel 2 toe te passen in de interpretatie, die aan 'n de Heilige Schrift leert, onvoorwaardelijk wordt aanvaard met uitsluiting van elke willekeurige handeling met de Heilige Schrift of met haar uitspraken en derhalve ook met uitsluiting van het in twijfel trekken van den letterlijken zin van bestanddeelen van het heilige geschiedverhaal, zonder het aanvoeren van deugdelijke, met het Schriftgezag bestaande gronden.

Voor elk, die nog lezen kan, heeft dus hier de Vereeniging uitgesproken, dezelfde opvatting van Schriftgezag te huldigen, als in het bijzonder geval van Dr. Geelkerken door de Asser Synode is toegepast.

GEELIK de Asser Synode een haar voorgedragd concreet geval naar dien maatstaf beoordeeld heeft zal de Vereeniging met deze haar uitdrukkelijke verklaring concrete gevallen indien die bij het onderwijs der Hoogleraren onverhoopt mochten voorkomen, beoordeelen. Zoo is in Middelburg derhalve uitgesproken, dat de V. U. haar inter-kerkelijk karakter hoopt te bewaren.

En tegelijk, dat ze volledig handhaaft het aloude standpunt, dat omtrent het Schriftgezag onder Gereformeerden tot dusver heeft gegolden.

Wij zijn dankbaar voor dezen uitslag der moeilijke, en toch zoo vlot verlopende vergadering.

Ook dankbaar, dat een professor van Kampen met zoo groote kennis van zaken, en zoo veel warme liefde voor de Kerken en voor de Vereeniging van Hooger Onderwijs de zaak der V. U. heeft verdedigd.

Dat is een blijk van een broederschap tusschen Kampen en Amsterdam, die ons Gereformeerde leven niet anders dan ten zegen kan zijn.

Dat is toch ook voor allen, die vroegere dagen hebben gekend, waarin deze eendracht soms zeer te wenschen overliet, ook een gunste Gods, die ons tot nadenken mag stemmen over de vraag: Zien we niet te veel voorbij het goede dat er dank zij Zijn genade, nog heden ten dage op onze erve is.

Persoonlijk zie ik de dingen anders, en ben ik van het juichen nog ver verwijderd. Maar dat komt later wel eens aan de orde.

De kwestie van de V. U. zelf nog eens.

Dr. W. A. v. Es vervolgt zijn beschouwing in „Leeuw. Kb." Hij begint aldus:

Eveneens zijn we dan ten aanzien van de 2e conclusie der commissie niet zonder alle bedenking.

Deze conclusie heeft betrekking op den grondslag van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, wat het onderwijs in de andere Faculteiten betreft. Daarom worden in art. 2 der Stat.

niet gelijk voor het onderwijs in de Theologie de drie Formulieren van Eenigheid, maar in het algemeen alleen de „Gereformeerde beginselen" genoemd.

Nu is vaak tegen deze formulering bedenking ingebracht.

Te begrijpen is dit ook wel.

Wat zijn dit, „de Gereformeerde beginselen"?

Dr. v. Es betoogt dan, dat de aanwijzing van die „gereformeerde beginselen" meer formeel dan materieel is, dat dit ook wel te begrijpen is, als men let op de ontwikkelingshistorie, maar dat het toch voor de toekomst noodig is, dat men de aanwijzing der gereformeerde beginselen een materiele inhoud geve, en dan met een binnen den kring der V. U. geldend gezag. Voorts:

Het is daarom al een leemte, dat zooveel ons bekend is, hiernede in de organisatie van de Vereeniging en de School niet is gerekend en zulk een orgaan niet is aangewezen, of in het leven geroepen.

Toch lijkt ons de vraag wie daartoe uit den aard der zaak zelf in aanmerking komt niet zoo moeilijk te beantwoorden. In de eerste plaats zijn 't de hoogleraren, die in de onderscheiden Faculteiten werkzaam zijn, en wien de wetenschappelijke beoefening van die vakken is opgedragen. Zij moeten worden geacht in de eerste plaats op het terrein van dit deel der wetenschap 't best thuis te zijn en hebben zoo in het bijzonder de roeping naar deze beginselen en de formulering er van te verschenen. Dan de hoogleraren eener Faculteit GEZAMENLIJK, dus een geheele FACULTEIT, opdat in zulk een Faculteit de wetenschap uit éénzelfde beginsel of dezelfde beginselen zal kunnen worden opgebouwd, en er ook een voor de wetenschap altijd zoo noodige onderlinge uitwisseling van gedachten en onderlinge controle zou kunnen zijn. Voorts de Hoogleraren van alle Faculteiten gezamenlijk, dus de SENAAT, opdat dezelfde eenheid van grondbeginsel ook de wetenschappelijke beoefening van ALLE Faculteiten zou kunnen beheerschen. Ook dan is men er echter nog niet.

Het is de VEREENIGING, die achtereenvolgens art. 2 der Statuten voor alle onderwijs, dat in haar scholen gegeven wordt, geheel en uitsluitend op den grondslag der Gereformeerde beginselen staat. Zoo zijn het dus niet de Hoogleraren, en ook niet de Faculteiten en ook niet de Senaat, aan wie bij de vaststelling van wat in den kring der Hoogeschool de „Gereformeerde beginselen" zal gelden, het laatste woord kan worden gelaten. Dit moet uit den aard der zaak de VEREENIGING zelf zijn in haar Directeuren en Curatoren en de Algemeene vergadering der leden, in overeenstemming met de rechten en bevoegdheden welke dezen organen organisatorisch in Statuten en Reglement ZIJN of mogen WORDEN toegekend.

Zijn dan aldus zulke „beginselen" vastgesteld en omschreven, dan zijn dit natuurlijk alleen beginselen, welke als „Gereformeerde beginselen" stipt genomen alleen in den kring van Universiteit en Vereeniging van kracht zijn. Het zijn dan de „Gereformeerde beginselen" NAAR DE OPVATTING DER VRIJE UNIVERSITEIT. Of zij daar buiten ook meer algemeen erkend zullen worden, zal uiteraard afhangen van het gezag dat onze Hoogeschool met haar uitspraken ook naar buiten heeft, en de virtuositeit waarmee zij haar uitspraken ook naar buiten tegenover bedenkingen en bestrijdingen weet te verdedigen.

Ik voor mij geloof, dat men zóó de zaak slepend houdt tot in het oneindige. Vooral als men ter vaststelling van de geref. beginselen het werk wil laten beginnen bij de hoogleraren persoonlijk, indien dezen niet vóór hun optreden zich aan duidelijk omschreven beginselen gebonden verklaard hebben. Neem b.v. de kwestie van de openbaring (algemeen en bijzonder, natuur en Schrift enz.). De zaak heeft reeds thans actueel belang, en krijgt het straks nog meer, bij de uitbreiding met een nieuwe faculteit. Als men niet den moed heeft, zich, sovereen, eens te verklaren met een voor waar te houden uitspraak in dezen, dan zal weer een benoeming los staan van elke nadere verklaring; zal weer ieder hoogleraar op eigen stuk mogen blijven staan; zal weer gezegd worden: maar er is hem niets gezegd bij zijn benoeming, dus kan men hem ook niet strenger binden, dan bij zijn benoeming gebeurd is; en zoo zal men in het cirkeltje blijven ronddraaien; tenzij men van de „sovereiniteit in eigen kring" nu eens ernst maakt: d.w.z. dat men weigert, de uitdrukking te verminken door alleen het laatste drietal woorden (in eigen kring) te accentueeren, en het begrip „sovereiniteit" van zijn adel en zijn kracht en zijn zelfbewustheid te ontdoen, en te interpreteren als „angstvalligheid".

Men zal niet moeten wachten tot ieder hoogleraar persoonlijk aan het woord wil komen, aandrangende een voor hem gereformerd beginsel, maar de maatstaf zal te kennen moeten zijn, voordat hij te hanteeren is; een waarheid, overigens, die nog al koeachtig is.

De vicieuze cirkel is er eenmaal; maar men moet hem ontspringen.

En als men blijft volhouden, dat iemands ongereformerdheid eerst blijken kan uit zijn onderwijs (en dat dan terwijl degenen, die het onderwijs geven samen nog de bouwstenen moeten opleveren, iedereen op zijne wijs, tot het onderzoek van wat al of niet gereformeerd is), dan zie ik straks de ellenden bij de nieuwe faculteit in tienmaal erger vorm mogelijk, dan ze nu al er zijn. En daarom is de kwestie van vandaag zoo uiterst belangrijk, ook voor de toekomst.

Men zal in de groote kwesties wel moeten kiezen of deelen. Terecht zegt ds. Bootsma in zijn vervolgartikel in „Westl. Kb.":

Er is e die proble veel mog ter zijde. En zoo is eenigene dale uitg er in een tijd iets, v Wie afwij er zich g Zoo maak monstra Gereform van Dord kerken no zijn er m sche Gelo de Dord vaarden. I gedaan h niet de w

Wanne den Cate schakelen Guido de eigenlijk lidenis, a hebben.

Even lat

En nu reeds had eener Ger govragd formulier Synode v hij deze t overal en en te verd zich openl gereforme len. Men zijn niet l schillen i gaan.

Of ik d eeniginge vereenigin knoop doe van Assen men in d eigen Stat Zij hebl formeerde ook niet met de fe

De heer in het org strijding:

Het ont reclasseer kelijke pe

Van me eenheid in van Chris ratief v Gerefo

En nog mentalitei alles er of daarin mogelij b verschille gen in „H

ken. Een zegd (niet werkt, en nootchap zoals w

Nu ia haast ge wat zoo h nls raakt circulaire

Hebben Is samen daarin de Moderne velen? leerd?

Dat men tuige van c naar luist den en n Stand a het Genoot hem hadd classeering natuurlijk den dir werkt, dat mag words dienstige v boden? Zij er over de

Daarom manne Christe aanvank instemmoe ring, een menwerkin

De artike ter geschre kening van

Theologie de
in het alge-
meen genoe-
mde bedenking

beginnen?

wijzing van
formeel dan
open is, als
maar dat het
lat men de
n een m a-
en binnen
oorts:

zooveel ons
van de Ver-
eenigingen
en geropen
in den aard
zoo moeilijk
t de boog-
teiten werk-
beoefening
sten worden
n van dit
en hebben
eze beginse-
schen. Dan
ENLIK, dus
een Facul-
of dezelfde
en er ook
e onderlinge
ge controle
en van alle
t, opdat de
wetenenschap
zou kunnen
er nog niet
reenvolgens
dat in haar
lend op den
staat. Zoo
ook niet de
wie hij de
Hogeschool
t, het laatste
it den aard
in haar Di-
vergadering
rechten en
animatorisch
n WORDEN

stgesteld en
beginnen,
int genomen
Vereeniging
reformeerd
VRIJE UNI-
e algemeen
gen van het
uitspraken
t waarmede
genover be-
deligen

ak slepend
s men ter
t werk wil
oonlijk, in-
n duidelijk
laard heb-
biding (al-
enz.). De
en krijgt
g met een
oed heeft,
een voor
o zal weer
adere ver-
eigen stuk
rden; maar
eming, dus
n, dan bij
al men in
men van
eens ernst
uitdrukking
ietal voor-
het begrip
kracht en
erpreteeren

eder hoog-
omen, aan-
insel, maar
n, voordat
rigens, die
maar men
ands onge-
n onder-
het onder-
en moeten
het onder-
l is), dan
e faculteit
ze nu al
u vandaag
komst.

noeten kie-
na in zijn

Er is een neiging om, ter wille van sommige zaken, die problemen op den achtergrond te stellen, ze zoo-veel mogelijk weg te werken, maar zij laten zich niet ter zijde zetten en komen telkens weer te voorschijn. En zoo is ook thans aan de orde hoe Christelijke Vereenigingen op Geref. grondslag staan tegenover Synodale uitspraken over confessionele geschillen. Nu zij er in een kerkelijke uitspraak in zake de belijdenis altijd iets, waaraan sommigen zich stooten. Ik bedoel dit. Wie afwijken en dolen in eenig stuk der leer beroepen er zich gewoonlijk op, dat zij de zaak zuiver stellen. Zoo maakten in het begin der zeventiende eeuw de Remonstranten er aanspraak op, dat zij de ware oude Gereformeerde waarheid voorstonden en dat de Synode van Dordrecht met nieuwe dingen kwam, die in onze kerken nooit als regel waren erkend. En in onze dagen zijn er nog niet zoo weinigen, die wel de Nederlandsche Geloofsbelijdenis en den Catechismus, maar niet de Dordtsche leerregels, als belijdenisgeschrift aanvaarden. De Synode van Dordrecht moge een uitspraak gedaan hebben, maar naar hunne opvatting heeft deze niet de waarde van een Belijdenisgeschrift.

Wanneer men nog verder terug gaat, zou men ook den Catechismus als Belijdenisgeschrift moeten uitschakelen, immers deze is weer na de Belijdenis van Guido de Brès ingevoerd. Als men zoo te werk gaat zou eigenlijk alle nadere verklaring en uitbreiding der Belijdenis, als zoodanig, nooit bindende kracht kunnen hebben.

Even later:

En nu kom ik tot hetgeen ik eigenlijk in dit artikel reeds had willen zeggen, n.l. dat dus nu ook elk lid eener Gereformeerde Kerk als hem naar zijn belijdenis gevraagd wordt, niet maar mag verwijzen naar de drie formulieren van eenigheid, maar bij de uitspraken der Synode van Assen latend voor wat ze zijn, maar dat hij deze als belijdenisuitspraak zijner kerk, altijd en overal en in alle omstandigheden heeft te aanvaarden en te verdedigen. Opdat nu deze zaak duidelijk en klaar zich openbare en tot haar recht komt, zullen ook onze gereformeerde vereenigingen moeten weten wat ze willen. Men zal de heergeschillen, die in Assen beslecht zijn niet kunnen negeren, de uitspraak in die geschillen niet met voornaam gebaar kunnen voorbijgaan.

Of ik dan de kerkelijke kwesties midden in die vereenigingen wil werpen? Het zij vorre van mij. Enkele vereenigingen hebben eigenlijk dezen gordiaanschen knoop doorgemaakt en hebben de uitspraak der Synode van Assen aanvaard, maar ze zijn daardoor niet gekomen in de kerkelijke kwesties, maar zij hebben hun eigen Statuten gehandhaafd.

Zij hebben daarmede dan ook erkend, dat de Gereformeerde Kerken de Gereformeerde zijn, maar meer ook niet. En deze erkenning is in overeenstemming met de feiten.

Christelijke reclasseering.

De heer C. Buitendijk van Amsterdam schrijft in het orgaan van de Geref. Ver. voor Drankbestrijding:

Het onderwerp: Neutrale of Christelijke reclasseering blijkt zelfs geen vat op onze groote kerkelijke pers te hebben.

Van meet af zijn wij zeer sterk gewoest voor meer eenheid in de organisatie van den reclasseeringsarbeid van Christelijke zijde, maar wij meenden dat in federaatief verband ook plaats was voor een specifiek Gereformeerde reclasseering.

En nog zijn wij daar sterk voor. Gezien echter de mentaliteit, de lauheid van onze Gereformeerden, zal alles er op gericht moeten zijn de Christelijke en daarin de Gereformeerde reclasseering zoo krachtig mogelijk te versterken. Het is in de pers gebleken dat verschillende Gereformeerden met het grootste genegen in „Het Genootschap tot Z. V. v. G.” werken. Een jong Gereformeerde advocaat heeft zelfs gezegd (niet in de pers), dat hij daarin „met hart en ziel werkt, en ons eerder zal tegenwerken” (zooals het Genootschap dan ook zoo nitnemend doet) dan helpen, zooals werd gevraagd.

Nu is mijn persoonlijke overtuiging, dat er haast geen werk van Christelijke barmhartigheid is, wat zoo het hart van onze Gereformeerde belijdenis raakt, en ons moderneren heeft dat ook in zijne circulaire in de pers uitgesproken.

Hebben wij dat nu mis? Zien wij hierin verkeerd? Is samengaan in één vereeniging met liberalen die daarin de lakens uitdelen, met de mannen van het Moderne Strafrecht, onschuldig en aan te bevelen? Heeft Prof. Fabius ons dan niets geleerd?

Dat men zich dan openlijk uitspreke en ons overtuige van ons verkeerd inzicht. Gaarne zullen we daar naar luisteren. Maar dan op principiele gronden en niet zooals de heer K. Haltema in „De Standaard” die mededeelde, dat de mannen van het Genootschap zoo goed en welwillend waren, dat zij hem hadden voorgedragen als secretaris van den Reclasseeringsraad te Alkmaar, en ook (wat op zichzelf natuurlijk goed en te prijzen is) dat zij tegenover den directeur der gevangenis hebben bewerkt, dat in de cellen met de gevangenen gebeden mag worden. Stel u maar eens voor, dat dit bij de godsdienstige verzorging der delinquenten zou worden verboden! Zijn er niet meer, ook in het Genootschap, die er over denken als deze directeur?

Daarom: een woord van hartelijken dank aan de mannen van het initiatief, die een krachtige Christelijke reclasseering willen, al kon ik aanvankelijk met de wijze van vereeniging niet goed instemmen. We hopen, dat zij, voor onze jaarvergadering, een goeden vorm voor een innige, hartelijke samenwerking zullen kunnen vinden.

Dr Scheurer en de doleantie.

De artikelen, die ter gedachtenis van dr Scheurer geschreven zijn, treffen alle, door de fijne tekening van deze imponeerende christen-figuur.

Wiens nagedachtenis voor enkelen ook leefde, toen zij de Vrije Universiteit zagen vergaderen en spreken over den grondslag en het geelkerkianisme.

Een van de vele stemmen moge hier klinken. Hier volgt een citaat uit de kroniek van het „Geref. Jongelingsblad”:

Weet ge, wat mij trof in allerlei beschouwingen, die in de bladen over den persoon en den arbeid van Dr Scheurer gegeven zijn?

Dat daarin geheel niet is stilgestaan bij het conflict, waarvoor hij werd geplaatst door het feit van de Doleantie.

Mej. J. H. Kuyper stipt het in haar artikel in het Zendingstijdschrift even aan, zonder te wijzen op de ontzettende moeilijkheden en ook financiële lasten, die de resolute stap voor zijn later leven meesleepte. Evenmin op het goede, dat God uit het „kwade” van de menschen deed geboren worden, door zijn leven een heel andere richting te geven.

Zooals ge weet, moest Scheurer van zijn vader, die hoofdonderwijzer in Gelselaar was, onderwijzer worden. Hij voelde er niets voor. Maar hij gehoorzaamde en werd kweekeling. Toen zijn vader zag, dat hij er niet voor deigde, liet hij hem naar zijn begeerte, zendingeling worden.

Op de Zendingsschool te Utrecht werd hij opgeleid. Bijna was hij klaar, toen de Doleantie uitbrak. Scheurer, die reeds op de Zondagsschool van Kolkman geleerd had, in alles den toetssteen van Gods Woord aan te leggen en Kuyper zijn „Sion zal door recht verlost worden” hoorde uitspreken, ging mee. Hoewel de Zendingsschool niet officieel kerkelijk Nederlandsch Hervormd was, was het Bestuur, onder leiding van Prof. Valeten, van meening, dat Scheurer of terug moest komen op zijn doleantie-besluit, of anders de school had te verlaten. Dit laatste betekende: terugbetalen van de beurs, waarop hij studeerde! En Scheurer, noch zijn ouders of familie, hadden middelen.

Voelt ge de moeilijkheid, waarvoor hij werd geplaatst?

Toch was er bij hem geen oogenblik van aarzeling. Doorzetten. Dan er maar af! God zou zorgen. En — tot in zijn lateren tijd als arts in Indië was hij nog bezig, de beurs terug te betalen.

Onder welke moeilijke omstandigheden! Om medicijnen voor zijn zieke inlanders te kunnen betalen, moest hij een particuliere praktijk beginnen.

Dat was de ééne moeilijkheid, de financiële, doch daar was er nog een andere:

Enkele jaren geleden had Scheurer zich verloofd met Gerritje v. d. Riet, de eenige geloofige uit een liberaal gezin. Over een jaar dacht hij te trouwen, maar het huwelijk moest nu worden uitgesteld. En het is uitgesteld, niet minder dan vijf volle jaren! Maar Scheurer en Gerritje v. d. Riet brachten dat offer den Heere met bijdschap: 't was het kruis om Christus' wil.

En nu Gods leiding in zijn leven:

Onder begunstiging van Dr. Lion Cachet ging hij naar Londen, om tot medicus opgeleid te worden in 't Zendingswerk — toen nog een nieuwigheid.

Zoo werd het Doleantie-conflict in het leven van den 20-jarigen Scheurer in Gods hand de oorzaak, dat hij als medicus naar Indië ging.

En medicus bleef hij en bleef hij, in hart en nieren. Scheurer en z'n jonge vrouw hebben zich in Indië geofferd.

Mej. Kuyper vertelt, hoe eens, toen er voor een operatie een verband moest zijn, maar er niet was, Scheurer z'n vrouw toeriep: „geeft dan maar een oud laken!” Maar oude lakens had zij niet, wel nieuwe, van haar Hollandsche uitzet, waarop zij zoo zuinig was. Doch na eenige aarzeling ging zij vastberaden naar haar klinkkast, nam er een nieuw laken uit, en scheurde het aan reepen.

Minder bekend is, dat Scheurer zich voor een operatie van een patiënt van zijn eigen arm een stukje vel liet afnemen, om daarmede de wonde van den patiënt te dekken.

Ja, hij was de „dokter teeloeng”, de dokter die helpt.

Over de betekenis van de eerste hoofdstukken van Genesis, alsmede over Dr Beerens en Bavinck. Dr J. Douma (Britsum) schrijft in „Gron. Kerkbode”:

Het was reeds even aangestipt, dat Niebergall in zijn werk — we gebruiken van zijn Praktische Auslegung des Alten Testaments het derde deel, handelend over de historische boeken. Göttingen-Van der Broeck en Ruprecht 1922 — over heel den tijd tusschen zondeval en zondvloed zwijgt, uitgezonderd dan over Kain en Abel. Al wat de Schrift mededeelt in Genesis 4 en 5 over Kain's geslacht en Seth's geslacht, heeft voor hem blijkbaar geen waarde. Hij heeft niets te zeggen over Lamech en zijn vrouwen Ada en Zilla en zijn door Gods gemeene gratie begaafde kinderen. Jabal en Jubal en Tubal-Kain, en al evenmin over Enos, in wiens dagen men den Naam des Heeren begon aan te roepen of over Henoch, die wandelde met God en door God is weggenomen, zonder den dood te zien. Niets zegt hij over de heillooze vermenging van de kinderen Gods en de kinderen der menschen, en de toenemende goddeloosheid op aarde. Niet alleen dat hij alles wat de Schrift daarvan verhaalt als niet werkelijk gebeurd beschouwt, wat hem trouwens bitter weinig interesseert, maar hij weet er ook, naar het schijnt, niets in te vinden, dat waarde heeft voor den modernen mensch.

Zoo kunnen wij weer zien, waar het heengaat wanneer de mensch als rechter gaat zitten over Gods Woord, inplaats van zich voor Gods Woord te buigen. Eigenwillige prediking graaduit maar wat in den Bijbel en maakt van hetgeen daarin de hooge goedkeuring van Zijne Majesteit den mensch mag wegdragen dan verder een kapstok voor Zijne Majesteits eigen gedachten. En heel veel wordt als onbruikbaar uitgeschift.

Hoe anders staat een Gereformeerde tegenover dit door Niebergall overgeslagen Schriftgedeelte! Wij moeten nog maar eens weer den onvergetelijken naam Bavinck noemen, omdat die tegenwoordig in verband

wordt gebracht met allerlei ongereformeerde verschijnselen. Is er niet een legende-vorming, als zou Bavinck zoo ongeveer de schutspatroon zijn van hen, die het Goddelijk gezag der Schrift niet ten volle erkennen, van welke legende vooral zij slachtoffers dreigen te worden, die nog op 't gymnasium gingen toen die groote in Israël weggenomen werd? Zelfs ethischen mogen nog al eens met dien naam paradeeren.

Dat trof mij nog in een boekje van dr J. F. Beerens, verschenen in 1925 bij Ruys' Uitg.-Mij. te Zeist, getiteld „de Herkomst van den Bijbel”. Dr Beerens is een stadgenoot, naar ik meen, van den blijken de Reformatie licht geraakten en toen flink geraakten dr A. M. Brouwer. Zijn boekje eindigt met een stichtelijk gezang-vaersken (Gez. 210 vs. 1):

God! Uw Woord heeft eenwig waarde,
O, bewaar mij steeds dien schat;
Och, wat waar m' al 't goed der aarde,
Zoo ik niet dien rijkdom had?
Moest dat kostlijk Woord bezwijken,
Mijn geloof, mijn rust verdween;
Wat zijn duizend koninkrijken,
'k Vraag Uw Woord — Uw Woord alleen.

Dat is nu wel een heel dierbaar slot, zooals we dat van een dominee kunnen verwachten, maar er staan toch in het boek, dat aan dat dierbare slot voorafgaat, minder dierbare dingen.

Wat bijv. te zeggen van een passage, als op bl. 9 te lezen staat: „Tegenover deze Bijbel-vervreemding bespeuren wij bij vele „Kerksche” menschen het anders uiterste: Bijbel-vergoding. Dat is soms (spat van mij) zelfs 't geval bij de echte, levende geloovigen”

Is 't niet schitterend, en geeft het niet een hooger indruk van de teederheid veler Ethischen? Is dat „soms” niet heerlijk? Daarmee wordt zoo eventjes te verstaan gegeven, dat „kerksche” menschen nagenoeg nooit „echte, levende geloovigen” zijn. Nu is het boekje blijkens het voorbericht in de eerste plaats geschreven voor leerlingen van Chr. Kweekscholen, Hoogere Burgerscholen en Gymnasia. Wat moeten zulke discipelen voor indruk van „kerksche” menschen krijgen? Worden ze niet, om dat minder eervol bijvoegelijk naamwoord te ontloopen, feitelijk aangemoedigd om onkerkelijk te worden? Ik kan me een kloeken Gereformeerden zendingman begripen, die ronduit zei: ik stuur mijn kinderen liever naar een openbare inrichting van onderwijs, dan naar een Christelijke, waar in zoo'n geest wordt les gegeven.

Wein, in dat door het stichtelijk vers besloten boekje wordt dan ook weer prof. Bavinck te pas gebracht. Nadat op bl. 124 van de inspiratie gezegd is, dat ze niet omging buiten het bewustzijn, karakter en persoonlijkheid der geïnspireerde schrijvers, van sommige gereformeerde theologen tot hun meerdere glorie wordt vermeld, dat ze zelfs de fouten en leestekens door God ingegeven achten en dat het in art. 3 der Ned. Geloofsbelijdenis heet (spat van mij) dat God zelf met zijnen vinger de twee tafelen der wet geschreven heeft, wordt op bl. 125 meegedeeld, dat in den laatsten tijd ook door de gereformeerde godgeleerden vrij algemeen in plaats van de mechanische opvatting der inspiratie de organische wordt aangenomen. En dan wordt Bavinck's zeer juiste woord aangehaald: „De theopneustie (d.i. goddelijke ingeving) vernietigt de zelfwerkzaamheid van een mensch niet, maar bevestigt en versterkt ze juist. God behandelt de menschen niet als stokken en blokken, maar als verstandelijke en zedelijke wezens”. In een weinig gereformeerde betoog schijnt dan weer even met den naam van Bavinck parade gemaakt te moeten worden, en dat niet ter meerdere opheldering der leerlingen.

Als echter iemand eerbied toonde voor de Heilige Schrift als Gods Woord, is het Bavinck geweest, hoewel hij terdege de moeilijkheden en problemen gevoelde, waarvoor de Schriftuur even goed als de natuur ons plaatst. In heel zijn reeds meer aangehaalde Dictaat over de Openbaringsgeschiedenis evengoed als zijn in druk verschenen werken, komt die eerbied uit, ook in de behandeling van Gen. 4 en 5, die Niebergall onbesproken laat. Zoo handelt Bavinck bijv. over het feit, dat men in de dagen van Enos den Naam des Heeren begon aan te roepen. Reeds de naam Enos is voor hem van betekenis. In dien naam („zwakke mensch”) evenals in namen als Mahalaleel („lof Gods”) ziet hij overzettingen in het Hebreuwsch van vóór den zondvloed in een andere taal bestaande namen. En hij vindt het treffend, dat de Sethieten juist in die dagen, toen het gevoel van eigen menschele zwakheid hen zoo sterk drukte, zich saam verbonden en publiekelijk den Naam des Heeren beleden. Offerande en gebed kenden de menschen reeds, maar nu kwam als derde cultuselement de prediking daar nog bij. Wendt de mensch in offerande en gebed zich tot God, dan wil hij ook den Naam van Hem uitroepen, uit Wien, door Wien en van Wien hij leeft.

Van Henoch zegt Bavinck, dat heel zijn levenswandel zonder twijfel een intiem verkeer met God geweest is, uitblinkend door godzaligheid, „een machtige preek tegen de Kainieten”, en zijn wagneming „een machtige verkondiging van het nut der godzaligheid”, van de overwinning des geloofs, een bewijs dat alle ellende en dood door den Heere vernietigd kan worden.

Van de beide Lamech's merkt Bavinck op, dat ze antithesen zijn. „Lamech, de Kainiet is optimist en geloofde aan de kracht van de vuist en de Sethiet is pessimist, bij hem is smart en klacht en gerucht over de ellende der wereld. De laatste verwacht van zijnen zoon Noach verlossing. In zekeren zin heeft hij zich in zijn zoon vergist, maar toch niet in alles. Voorzover hij op zijn zoon alle verwachting had gebouwd, werd hij bedrogen. Toch treedt met Noach de tijd van meerdere genade in. Noach wordt prediker der gerechtigheid.

Hoe weinig hiermee ook uit het dictaat is aangehaald, toch kunnen we weer den erbiaal proeven voor het Woord Gods, en het verschil merken tusschen een Gereformeerden theoloog als Bavinck en mannen als Niebergall, die zich hoven Gods Woord plaatsen, en in eigenwilligheid daaraan slechts ontleenen, wat zij van waarde achten.